

Η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής επιχειρηματικότητας και το εμπορικό ισοζύγιο

Η διεύρυνση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών, μετά την έναρξη της πανδημίας και τη διετία της ισχυρής οικονομικής ανάκαμψης 2021-2022, οφείλεται αρχικά στην κατάρρευση της τουριστικής κίνησης, ακολούθως στις αυξημένες διεθνείς τιμές της ενέργειας και στην άνοδο των εισαγωγών καθώς ενισχύθηκε το διαθέσιμο εισόδημα. Το τελευταίο συνδέεται αφενός με την αύξηση των εισαγωγών καταναλωτικών αγαθών, η υψηλή ευαισθησία των οποίων στις αυξήσεις του κατά κεφαλήν ΑΕΠ και στη δημοσιονομική επέκταση συνιστά δομικό στοιχείο της ελληνικής οικονομίας τις τελευταίες δεκαετίες και αφετέρου στην αύξηση των εισαγωγών κεφαλαιουχικών αγαθών, καθώς παρατηρείται ανοδική πορεία των, εγχώριων και ξένων, επενδύσεων στη χώρα.

Αυτό που είναι, ωστόσο, ιδιαίτερα ενθαρρυντικό είναι ότι αυτήν τη φορά εκλείπει μια άλλη παραδοσιακή αιτία διεύρυνσης του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών, δηλαδή η στασιμότητα και ορισμένες φορές η μείωση των εξαγωγών, απότοκο της φθίνουσας ανταγωνιστικότητας. Στον αντίποδα αυτού, την τελευταία τριετία, η ελληνική ανταγωνιστικότητα βρίσκεται σε ιστορικά υψηλά επίπεδα. Από την περασμένη δεκαετία, σταδιακά, έχει συντελεστεί μια ενίσχυση της εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας, που απέκτησε ακόμη ισχυρότερη δυναμική την τελευταία διετία. Η δυναμική αυτή αντανακλάται στην ανοδική πορεία της εξαγωγικής δραστηριότητας των ελληνικών επιχειρήσεων αλλά και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας μας.

Συγκεκριμένα, οι εξαγωγές αγαθών σε τρέχουσες τιμές -συμπεριλαμβανομένων των πετρελαιοειδών- αυξήθηκαν κατά σχεδόν 30% το 2021 και 37% το 2022 και διαμορφώθηκαν σε ιστορικά υψηλό επίπεδο ως ποσοστό του ΑΕΠ, άνω του 20%. Η ανοδική πορεία των ελληνικών εξαγωγών αγαθών συνεχίστηκε το πρώτο τρίμηνο του 2023, καθώς διαμορφώθηκαν σε 13,7 δισ. ευρώ, αυξημένες κατά 17,8% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2022. Δεν είναι όμως μόνον η ενίσχυση της εξωστρέφειας συνολικά. Υπάρχει και μια εξισορρόπηση του μείγματος τα τελευταία έτη. Συγκεκριμένα, παρά την ισχυρή ανάκαμψη του τουρισμού, οι εξαγωγές αγαθών κέρδισαν έδαφος έναντι των εξαγωγών υπηρεσιών τη διετία 2021-2022, με την αναλογία τους επί του συνόλου να υπερβαίνει το 50%, για πρώτη φορά από το 1998. Η σταδιακή βελτίωση της εξωστρέφειας συνδέεται, σε μεγάλο βαθμό, με το γεγονός ότι η οικονομική κρίση στην Ελλάδα και η μεγάλη πτώση της εγχώριας ζήτησης ώθησαν πολλές ελληνικές επιχειρήσεις να αποκτήσουν εξωστρεφή προσανατολισμό, κατά τη διάρκεια της προηγούμενης δεκαετίας.

Τούτο σε συνδυασμό με τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που υλοποιήθηκαν είχε ως αποτέλεσμα την ενίσχυση της εξαγωγικής δραστηριότητας της χώρας μας, ηπιότερα μέχρι τα μέσα της δεκαετίας και εντονότερα από το 2017 μέχρι το 2020, όταν και διακόπηκε η ανοδική πορεία των εξαγωγών, κυρίως των υπηρεσιών, εξαιτίας της πανδημικής κρίσης.

Η ανάλυση της διάρθρωσης και της διαχρονικής εξέλιξης της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας αναδεικνύει τη σταδιακή ενίσχυση των κλάδων που παράγουν διεθνώς εμπορεύσιμα αγαθά και υπηρεσίες, σε σύγκριση με εκείνους που παράγουν μη εμπορεύσιμα διεθνώς αγαθά και υπηρεσίες. Η συμβολή στον ετήσιο ρυθμό μεταβολής των κλάδων παραγωγής διεθνώς εμπορεύσιμων και μη εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών, είναι ένα μέτρο του βαθμού εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας. Ως κλάδοι παραγωγής διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών ορίζονται η γεωργία, η βιομηχανία, το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, ο τουρισμός και οι μεταφορές. Όπως παρατηρείται η ετήσια συμβολή των κλάδων που παράγουν διεθνώς εμπορεύσιμα αγαθά ήταν καθοριστική την τελευταία διετία. Συγκεκριμένα, το 2021 και το 2022, η ΑΠΑ αυξήθηκε κατά 9,4% και 15,1% αντίστοιχα, με αποτέλεσμα, το μερίδιο των διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών σταδιακά ανήλθε στο 49,3% το 2022, από 40,9% το 2012.

Οι θετικές επιδόσεις της τελευταίας διετίας συνδυάστηκαν με τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας.